

KLAUSOS DĖMESĮ, KALBINĘ IR FONEMINĘ KLAUSĄ LAVINANTYS ŽAIDIMAI

Tik bendras – tėvų, pedagogų ir logopedų – darbas padės vaikui greičiau išmokti taisyklingai kalbėti ir užkirs kelią mokymosi sunkumams ateityje.

Vaikai mėgsta žaisti, kurti, mokytis, nori bendrauti su suaugusiais ir bendraamžiais.

Girdimojo suvokimo lavinimas nėra vaikams labai įdomus, tačiau įvairiomis priemonėmis ir žaidimais vaikus galima sudominti.

Šiuos logopedo organizuojamus žaidimus gali žaisti su vaikais ir grupės pedagogai, tėvai.

SURASK ŽAISLIUKĄ (pradedame nuo pačių lengviausių žaidimų)

Nustatyti žaislo vietą pagal jo garsą. 1. Vaikai susėda rateliu. Logopedas parodo žaislą. Vaikai susipažįsta su jo garsu. Po to vienas vaikas pagal skambėjimą spėja, kas slepia šį žaislą už nugaros. 2. Vaikai sėdi įvairiose kambario vietose ir kiekvienas turi po skambantį žaisliuką. Išrenkamas vaikas, kuris turi užsimerkti ir atspėti, kur skamba (ranka parodyti kryptį).

KĄ GIRDĖJAI?

Logopedas (tėtis, mama ar auklėtojas) demonstruoja, kokius garsus skleidžia įvairūs daiktai: kamuolys, atsimušdamas į grindis, glamžomas popierius, raktai, beldimas pieštuku ir pan. Po to vaikai užsimerkia ir turi juos atpažinti iš klausos.

VIŠTA IR VIŠČIUKAI

Išrenkamas vaikas „varlė“. Kiti – „varliukai“, turintys korteles su varliukais. Kiekvienas vaikas žino, kiek varliukų nupiešta jo kortelėje. Varlė pabeldžia į stalą, o varliukai atidžiai klausosi. Jei pabeldžiama tris kartus, tai vaikas, kurio kortelėje 3 varliukai, sukvasi tris kartus (kva-kva-kva). Galimi kiti įvairūs variantai.

PARDAVĖJAS IR PIRKĖJAI

Pardavėjas turi dvi – tris dėžutes. Vienoje – miltai, kitoje – pupos, trečioje – viny. Pirkėjas ateina pirkti miltų. Kurioje dėžutėje jie yra, reikia atspėti iš klausos. Vėliau dėžučių gali būti daugiau.

SUPOK

Suplok tada, kai perskaitomas daržovės ar vaisiaus, gyvūno ar transporto priemonės pavadinimas.

TAIP IR NE

Logopedas ar pedagogas rodo meškiuką. Kartu su vaikais pakartoja kūno dalis ar kitas žinias apie meškas. Po to užduoda klausimus, į kuriuos vaikas atsako žodeliais „taip“ arba „ne“. Žaidimas labai tinka nedrašiams vaikams, kurie po to įsidrašina ir tampa aktyvesni. Vėliau žaidimas pakeičiamas taip, kad vaikai užduoda įvairius klausimus, o logopedas ar pedagogas atsakinėja „taip“, „ne“.

Panašius žaidimus galima žaisti su įvairiais žaislais.

ŽODĮ GALIMA ŽINGSNIUOTI

Logopedas ar pedagogas sako vaikams, kad žodžio ilgumą galima išmatuoti „žingsneliais“. Atkreipiamas dėmesys į žodžių ilgį: „aš“ - vienas „žingsnis“, mama - jau du, „traukinys“ – trys žingsneliai. (Šis žaidimas nelengvas, bet vaikams labai patinka).

KAIP LOKIUKAS MOKĖSI KALBĖTI

Prieš tai logopedas paaiškina, kad žodis susideda iš garsų. Tuomet pasakoja: „Tėtis lokys nusprendė pamokyti mažylį: „Sakyk žodį [la-pė] dalimis“. „Nesuprantu“, - sako lokiukas. „Klausyk, kaip aš sakysiu [la-pė]““. Vaikai padeda lokiukui. Galima paklausti kokia, pirmoji žodžio dalis, kokia antroji; jas išploti.

TRAUKINYS

Su vaikais sutariama, kad į raudoną mašiną sės gyvūnai, kurių pavadinimo pirmas garsas yra [s], į mėlyną – su garsu [b], į rudą – su garsu [l]. Garsus renkamės tik tuos, kuriuos vaikas taria taisyklingai.

ILGAS - TRUMPAS

Suaugusysis meta kamuolį ir taria skiemenį „mū“. Vaikas turi atsakyti priešingai „mu“, „li“ – „ly“ ir pan. Žaidimas skirtas vyresniems vaikams ilgųjų ir trumpųjų garsų skyrimui.

KAS DAUGIAU?

Atrasti kuo daugiau žodžių siužetiniame paveikslėlyje su nurodytu garsu.

GYVIEJI GARSAI

Vaikams išdalinamos raidės, kurias jie pažįsta, ir pasiūloma patiems būti gyvais garsais. Pvz., žodyje „lapė“ pirmasis vaikas bus garsas [l], antrasis – [a], trečiasis – [p], ketvirtasis – [ė]. Garsai turi sustoti iš eilės, kad susidėtų žodis „lapė“.

ATSPĖK ŽODĮ

Suaugusysis sako tik žodžio pabaigą, o vaikas turi sugalvoti žodžio pradžią. Pvz., -tas – ratas; --ma – mama ir pan. Lengvesnis variantas, kai suaugęs tęsiamai taria pirmą žodžio garsą ar žodžio pradžią, o vaikas sugalvoja žodžio pabaigą.

BŪK ATIDUS

Išdalinami ilgi ir trumpi šiaudeliai (popierinės juostelės). Ilgas šiaudelis žymi ilgus žodžius, o trumpas – trumpus. Išgirdus žodį, vaikai pakelia žodžio ilgumą atitinkantį šiaudelį. Žodžiai: aš, traukinys, neš, telefonas, peš.....

JUOKELIAI

Vaikai paklauso ir ištaiso neteisingai pasakytus sakinius. Pvz., Tėtė ir mama žaidžia smėlio dėžėje. Miške gyvena banginis. Raitelis jojo ant mašinos. Katė ėda žolę ir duoda pieno. Ir pan.

Netgi nupiešus piešini, ar atlikus užduotį pratybose, veiklą galima praplėsti foneminę klausą lavinančiomis užduotėlėmis. Pvz., išvardink paveikslėlius, kurių pavadinime yra garsas [r]. (Svarbu, kad vaikas šį garsą jau mokėtų išstarti; pasakyky ar yra šiame žodyje garsas [s] ir t.t.).

Naudota ir rekomenduojama literatūra:

D. ir V. Sirtautai. Bitė ritė. – V., 1998.

O. Monkevičienė. Ankstyvasis ugdymas. – V., 1998.

Tavo vaikas. Žurnalas tėvams. 1999.

4. K. Stošiuvienė. Kai kurie žaidimai vaikų neišsivysčiusiai kalbai vystyti.- Š., 1997.

Paruošė logopedė metodininkė Lina Kurlianskienė